Ivana Fleissa v Kazazah, ter učiteljici Marijo Limplovo na Rudi in Eleonoro Miklautzevo v Krejancah, p. Galicija, ter jih dal na razpolago Nemški Avstriji. — Višji šolski svet SHS v Ljubljani je odstavil od službe Albina Bokrerja, ravnatelja meščanske šole v Velikovcu, in nastavil mesto njega Janka Pilgrama, meščanskega učitelja. — Višji šolski svet SHS v Ljubljani je odpustil iz javne šolske službe Josipa Grollnigga, nadučitelja v Črni, Karla Hocherja, učitelja v Črni, Maksa Preglaua v Prevaljah, Elso Schmegerjevo, učiteljico v Guštanju, Erno Dühovo, učiteljico v Tolstem vrhu, Josipino Skočierjevo, učiteljico v Prevaljah. — Višji šolski svet SHS v Ljubljani je odstavil iz javne šolske službe v državi SHS strokovnega učitelja v Velikovcu Andreja Hornbogneja, učitelja istotam, Hansa Wiegeleta in Josipa Schiestla ter učitelja v Železni Kapljі Lovra Messnerja. — Narodna vlada SHS je odslovila iz javne ljudskošolske službe Josipa Adolfa, učitelja v Gotenicah (novomeški okraj). — Višji šolski svet SHS v Ljubljani prideljuje Erno Slejkovo kot začasno učiteljico s šole v Črni gori na šolo v Prevaljah na Koroškem. — Višji šolski svet SHS v Ljubljani je nastavil gospo Julijo Zorkovo kot začasno učiteljico na ljudski šoli v Prevaljah. — Višji šolski svet SHS v Ljubljani je imenoval Rada Gruma za učitelja in šolskega voditelja v Libeličah na Koroškem in Berto Maroltovo za začasno učiteljico na Rudi na Koroškem. — Višji šolski svet SHS v Ljubljani imenuje za začasnega učitelja v Lešah nad Prevaljami Lea Finka. — Višji šolski svet SHS v Ljubljani premešča nadučitelja Janeza Zeichena na šolo v Št. Danielu, šolskega vodjo Luko Viterniga na šolo v Globasnici, šolskega vodjo Adolfa Sokola na šolo v Kotljah in učitelja Rudolfa Pototschniga na šolo v Strojni. — Višji šolski svet SHS v Ljubljani premešča začasno kot učiteljico s šole v Tunelu na šolo v Pliberku Elizo Kertovo, dalje šolskega vodjo Josipa Grascherja s šole v Apačah na šolo v Tunelu in učitelja Ivana Kuharja iz šole v Lešah na šolo v Črni. — Višji šolski svet SHS v Ljubljani premešča začasno kot šolskega voditelja na šolo v Tolsti vrh Vincenca Okorna. — Višji šolski svet SHS v Ljubljani je odstavil od službe Klotildo Hitijevo, stalno učiteljico v Sromljah. — Višji šolski svet SHS v Ljubljani je razpustil nemško štirirazrednico v Hrastniku in odstavil od službe nadučitelja Friderika Horwatha, učitelja Franca Schneiderja, učiteljico Alico Koschelovo, začasno učiteljico Marijo Jagrovo, namestno učiteljico Ido Horvathovo in učiteljico ženskih ročnih del Hedviko Jarmerovo. — Višji šolski svet v Ljubljani je odpustil iz javne šolske službe v državi SHS nadučitelja Ivana Zeichna. — Višji šolski svet SHS v Ljubljani odstavlja od javne šolske službe Antona Krainza, nadučitelja v Krejancah, in nastavlja Avgusta Rejca kot šolskega voditelja istotam. — Višji šolski svet SHS v Ljubljani je premestil službenim potom nadučitelja Karla Korošca od Sv. Marjete pri Rimskih Toplicah v Koprivnico. — Višji šolski svet v Ljubljani je odpustil iz javne šolske službe v državi SHS učiteljico Pavlo Schmegerjevo. Dalje je dodelil v službovanje s šole na Slapu pri Sv. Luciji na šolo v Guštanju na Koroškem Josipino Komelovo. —

— **V Srbijo!** Naziranje, ki ga zastopa tov. Gorišek v predzadnji štev. »Učit. Tov.«, podpišem z obema rokama. — Nismo več samo Slovenci. — Jugoslovani smo. Naša posest je hkrati tudi srbska last. Dasi je malo učiteljev v Sloveniji, vendar mora biti tudi del teh Srbiji na razpolago. V poštev pride tu le činjenica, da še ne znamo vsi slovenski učitelji srbohrvatski, ali da vsaj nismo poučeni v srbohrvatski slovnici. — Pozivljamo, prosimo vse merodajne činitelje, da nam prirede vsaj v vsakem glavarstvu srbohrvatske tečaje! — Potem pa, kadar je treba — v Srbijo! — Irma Schelig o v a.

— **Jovan Blagojević**, umirovljeni upravitelj in mnogoletni učitelj srbske višje dekliške šole v Somboru, ustanovnik in urednik »Goloba«, poslanik na srbskem narodnem cerkvenem saboru v Karlovcih itd., je po kratki bolezni dne 8. decembra 1918 umrl, star 71 let. — Pokojni Jovan Blagojević je bil tudi naš spoštovan in cenjen znanec in prijatelj ter si je s svojim mnogoletnim in uspešnim kulturnim delom pridobil med srbskim narodom nevenljivih zaslug. Bodi mu b spomin! Njegovi čislani rodovini naše bratsko sožalje!

Spominjajte se Učiteljskega konvikta!

Izpis.

Prva seja Višjega šolskega sveta dne 17. januarja 1919.

(Uradno poročilo pod štev. 898.)

Predsednik profesor Anton Sušnik otvori sejo, poudarja važnost Višjega šolskega sveta, omenja težko in eminentno nalogo, ki jo imajo vršiti šolniki pri gradbi nove jugoslovanske države in pozivlja navzoče, naj gredo z združenimi močmi na delo za procvit šolstva in dobrobit jugoslovanskega naroda.

Preden se preide na dnevni red, se izreče na predlog profesorja dr. Dolarja vsemu slovenskemu učiteljstvu zahvala in priznanje za dosedanjo narodno vzgojo šolske mladine, predvsem pa g. dr. Francu Ilešiču, da se mu da zadoščenje za preganjanja, ki jih je trpel pod prejšnjimi šolskimi oblastmi.

Zastopnik ljudskošolskega učiteljstva učitelj Luka Jelenc prebere že znani izjavi upravnega odbora Zaveze jugoslovanskega učiteljstva in Slomškove Zveze glede višjih šolskih nadzornikov dr. Bezjaka in dr. Opeke in glede sestave predsedstva in volitev v Višji šolski svet.

Preide se na dnevni red. Citajo se poročila višjih šolskih nadzornikov.

Višji šolski nadzornik dr. Mih. Opeka poroča o uvedbi slovenščine kot državnega jezika in o odpustu učnih oseb, ki niso zmožne poučevanja ljudskošolske mladine v duhu države SHS; o slovenskih šolah med nemškimi selišči se sklene, naročiti okrajnim šolskim svetom, da otvorijo v prehodni dobi šolo, ako se v kakem okolišu prijavi za šolo 40 otrok, tudi če ni ustreženo vsem drugim pogojem (§ 59. drž. zakona o ljudskih šolah). Glede razpisa praznih učiteljskih mest se sklene z ozirom na zasedenje logaškega in postojnškega šolskega okraja počakati, da se bo lahko udeležilo razpisa vse učiteljstvo. Nemščina se kot obvezen predmet odpravi, pridobljene ure se porabijo za slovenščino in računstvo, realije in po možnosti za srbohrvaščino. Slovenščina se uvede na nemških šolah kot obvezen predmet na račun učnega jezika.

Višji šolski nadzornik dr. Polianec poroča poroča o šolstvu v bivši vojvodini Štajerski, dr. Grafenauer o koroških šolah. Nemščina se dovoli na željo staršev kot neobvezen predmet od 3. šolskega leta naprej po 3 ure na teden na četvero in večrazrednih šolah po sklepu rednega šolskega pouka, v obmejnih krajih bivše vojvodine Koroške in Štajerske tudi na nižje organiziranih šolah. V tej zadevi izide posebna odredba.

Odda se stalno učno mesto v Spodnji Idriji, v Kapelah, Mozirju, Vojniku, Sv. Juriju v Taboru, Velenju, Spodnji Rečici in Slivnici.

Poverjeništvu se sklene predlagati, da uvede na učiteljiščih pouk v fonetiki. Predlaga se poverjeništvu izključitev dveh učencev iz dosedanjega učnega zavoda. Pritrdi se premestitvi nekaterih učiteljev službenim potom.

Upokoji se na lastno prošnjo učiteljica Karolina Grahkova v Sevnici. — Na predlog dr. Skaberneta se izvoli odsek, da sestavi načrt za poslovnik Višjega šolskega sveta. — Dr. Skaberne poroča o ureditvi plač ljudskošolskega učiteljstva in predlaga, naj se obe organizaciji pozoveta, da imenujeta po štiri pomožne moči iz svoje srede, iz katerih se po dva pokličeta v začasno pisarniško pomoč pri reševanju teh poslov. Dovoli se kredit za njihove nadomestne učne moči in pisarniške stroške. — Goriškemu učiteljstvu, ki se nahaja tostran demarkacijske črte, se bo nakazala vojnodraginjska doklada za leto 1919 in 10/12 vojnodraginjske doklade za leto 1918. — Poverjenik se naprosi, da s posebno dodatno naredbo uveljavi določila poglavja C naredbe N. V. št. 252 o selitvenih stroških tudi glede učiteljev javnih ljudskih in meščanskih šol. — Učiteljici Mariji Pleškovi se dovoli dopust do konca šolskega leta 1919/20 v svrho študij v gospodinjstvu in kmetijstvu. — Ker po nekod ljudje nočejo dajati učiteljem ne hrane ne stanovanja, se sklene, da naj v takem slučaju posreduje okrajno glavarstvo in časopisje. Priporoča se propaganda za šolstvo po listih, da se ljudstvo bolj zave važnosti izobrazbe ter dolžnosti napram šoli. — Sklene se, da kmetijsko delo pri ljudskošolskih otrokih ne velja več kot opravičba pri šolskih zamudah, izvzemši jako nujne slučaje. — Za realne gimnazije se sprejme od III. razreda dalje kot drugi živ jezik francoščina. — Sprejme se načelo nepretrganega pouka na srednjih šolah. — Na predlog nadučitelja Černeja, naj se ustanovi pri Višjem šolskem svetu informativni oddelek za Štajersko, se sklene prideliti Višjemu šolskemu svetu v to svrho sposobno učno osebo. — Srbohrvatski tečaji za učiteljstvo se naj vrše v počitnicah. — Z ozirom na izjavo ljudskošolskih učiteljev glede višjih šolskih nadzornikov dr. Bezjaka in dr. Opeke prebere dr. Dolar izjavo nekaterih srednješolskih profesorjev s pripombo, da si je upa zagovarjati vedno in povsod. V izjavi vprašuje, katera dejstva govore proti višjima šolskima nadzornikoma dr. Bezjaku in dr. Opeki? Ali nimata nobenih zaslug za naše šolstvo? Kdo izmed učiteljstva ni bil primoran več ali manj delati v duhu stare Avstrije? Kdo ni nikdar govoril zanjo? Ali ni nihče podpisal vojnega posojila? Pavšalne sodbe niso pravične, zato se mora zadeva preiskati. Da se odpor zoper imenovana že enkrat pojasni in da se eventualno dokaže krivda, se naprosi poverjeništvo, da uvede proti imenovanima informativno postopanje. Obenem se je izvolila disciplinarna komisija za srednješolsko učiteljstvo. Za disciplinarno postopanje za ljudskošolsko učiteljstvo ni enotnih pravnih določil, zato se naroči dr. Skabernetu, naj izdela načrte za predpise o disciplinarnem postopanju.

Dr. Opeka se zahvaljuje dr. Dolarju in podpira njegov predlog, zlasti z ozirom na pisanje »Učiteljskega Tovariša« proti njegovemu delovanju. Istotako se zahvaljuje dr. Bezjak dr. Dolarju za njegove častne besede.

Predsednik izjavlja, da je po sprejetju teh predlogov izjava ljudskošolskega učiteljstva glede višjih šolskih nadzornikov postala brezpredmetna, zoper volitve pa se očitno obrača proti prehodni ustavi in Narodni vladi, zato izjav ne predloži poverjeništvu.

Ob šesti uri se je seja zaključila.

Srednješolske vesti.

Iz profesorskih krogov nam pišejo: Na prvi seji višjega šolskega sveta je ljudskošolsko učiteljstvo po svojih zastopnikih odločno zahtevalo odstranitev šolskih nadzornikov Bezjaka in Opeke, medtem ko je izjavil, kakor pripovedujejo, zastopnik srednješolskega učiteljstva dr. Dolar, predpoldne, da nima nobenega mandata, podati enako izjavo. Popoldne je pa baje prinesel s seboj nekaj naivnih vprašanj, ki jih je čital, češ, da naj vrže, kdor se čuti čistega, prvi kamen na Bezjaka. To stališče dr. Dolarja je popolnoma nepravilno. Z njim se je postavil dr. Dolar v nasprotje s »Slovenskim profesorskim društvom«, ki je sklenilo na svojem občnem zboru soglasno, da se morata odstraniti Bezjak in Opeka. Ta sklep je obvezen tudi za dr. Dolarja, zakaj on zastopa v višjem šolskem svetu slovenske profesorje, ne pa sebe in par kranjskih profesorjev, ki so mu baje podpisali neko izjavo. Koliko profesorjev je bilo prisotnih na občnem zboru, je stranska stvar. Občni zbor sklepa namreč brez ozira na število prisotnih veljavno, ako odgovarja to število v društvenih pravilih predpisanemu, in vsak profesor se drži teh sklepov, če je bil pri zborovanju prisoten ali ne. Ko se je sklenila kandidatura Dolarjeva, je bilo navzočih komaj 30 članov, in vendar so se držali vsi tozadevnega sklepa, sicer bi ne bil dr. Dolar izvoljen. Dr. Dolar ima tudi glede Bezjaka lahko svoje mnenje, ki je v teoriji lahko tudi pravo, a dejanjski je zanj obvezen sklep društva. Ker se tega ni držal, ampak je šel svojo pot in pustil s tem na cedilu večino svojih tovarišev, pozivljamo »Slovensko profesorsko društvo«, da skliče nemudoma izreden občni zbor, kjer se mora stvar razjasniti. Ako društvo tega ne bo storilo, pride zopet na ono mrtvo točko, kjer je bilo pred vojno, da se ga je večina ogibala. Zdaj je čas ustvarjanja trdnih in poštenih temeljev, pa tudi čas obračuna s hlapci prejšnjega sistema, ker je med slovenskimi profesorji še vedno toliko čistih mož, da bo dovolj kamenja za vse nečiste.

Književnost in umetnost.

Rastlinstvo naših Alp. Prispevek k spoznavanju slovenske zemlje. Spisal Ferdinand S e i d l. — Ljubljana 1918. Založila in izdala Zvezna tiskarna. — Prodajna cena vezani knjigi s štiribarvno naslovno sliko 7 K. — Knjiga se glasi kakor veličastna pesem klasičnega trubadurja, ki se ustavlja ob vsakem prikazu, ob vsaki bilki, grmu, drevesu, studencu, polju, hribu in gorskem velikanu, povsem udomačen v velikem domu slovenske prirodnosti, da zapoje posamezniku in harmonični celoti svoj navdušeni poklonilni in poveličevalni spev ljubezni in občudovanja! Pisatelj se potaplja z vsem svojim bistvom v življenje in snovanje prirode; v eno je stopljen in zlit z njo; čuti njeno dihanje; gleda nje narast, razmah, razvoj, smoter in konec. Priroda se v vsej čudovitosti in preprostosti naklanja k njemu, se pogovarja z njim, mu odkriva vse svoje čare in skrivnosti: Glej me, uživaj me, umevaj me! — In res! »Prav to, da poteka njeno življenju toli slično človeškemu, jo nam približuje do presrčnega sočutja, in njena vztrajnost, podobna neuklonjenemu pogumu, kljubujočemu v trdni pravici do življenja, jo nam prikuplja prav tako kakor njena krasota.« Tako govori umetnik in strokovnjak. **E. Gangl.**

J. Bezlaj: Zbirka rudarskih in fužinarskih izrazov, nabranih iz nemško-češkega montanističnega slovnika, ki ga je sestavil rudarski svetnik in ravnatelj Edvard Hořovsky v Pragi. — V Ljubljani, 1918. — Tiskala in založila Zvezna tiskarna. — Delo vztrajne marljivosti, pospeševano od želje, da tudi na tem polju »jezik očistimo peg«. Tudi za laika je brošura zanimiva, ko prebira bogati besedni zaklad in deduktivno prihaja do predstav rudarske in fužinarske tvornosti. Koliko lepote in smiselnosti je v posameznih izrazih! Ob njih se čudimo svoji malomarnosti, ki smo zaradi nje tako nemoteno doslej nemškutarili. V Idriji so prevažali rudo v »h u n d i h«, ko bi jo prav tako lahko (oziroma težko) v r e g l j a č i h ali vsaj v v o z i č k i h. Fabrik = tvornica; spojkov (ne spojkovi) čep. Večina izrazov je češkega vira, a se kmalu pri nas udomačijo, ako jih s strguljko dobre volje pogrebemo na dno jaška pozabe! **E. Gangl.**

Koledar (Vestnik) šolske Družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani za navadno leto 1919. (XXXIII.) izdalo in založilo vodstvo. — Cena 4 K. — V Ljubljani. Tisk Narodne tiskarne 1918. — Prvi del obsega koledar in poštne določbe. V drugem delu je Ivan Teptani zapisal vzneseno besedo o veri, upanju in ljubezni. — I. V. objavlja nekoliko zanimivosti iz življenja Podlimbarskega, »mučenika naše narodne ideje«, Ciril Petrovec pa priobčuje življenjepis dveh naših vrlih tržaških narodnih kulturnih delavcev, tovarišev Vinka Engelmana in Egona Jezerška, ki sta — drugi koncem leta 1917, prvi začetkom leta 1918 — ostavila široki krog svojih zvestih prijateljev in sotrudnikov, ugrabljena od neprizanesljive smrti. — Vojne in druge smrtne žrtve v vrstah DCM so bile, žal, prebogate. »Omahnile so roke, ki so ji prinašale darove; onemel je jezik, ki je navduševal rojake za njene vzvišene namene; otrpnilo je srce, ki je utripalo zanjo do poslednjega hipa.« Človek res ne ve, kako bi opisal do neba nagrmadeno žalost ob tolikih izgubah! — Ksaver Meško in Marica Komanova sta nasipala vmes nekaj drobnih verzov. — Vestnik govori o 29. veliki skupščini z dne 11. avgusta pret. leta v vseh podrobnostih z ozirom na materialno stanje, na število šol, šolske mladine in učnega osobja. — Koledar je zanimiva priča našega narodno-obrambnega dela, pa tudi naše lenobe. — **E. Gangl.**

»Slovenski Učitelj.« Novi urednik tov. F. F a b i n c piše v 1. štev., str. 23: »... Z ozirom na naše stanovske tovariše bom vodil list v smeri, ki kaže, da je treba medsebojnega zaupljivega in prijateljskega spoštovanja, ker stanovska naloga nas vseh je, da pošteno služimo kot kulturni delavci svojemu narodu...« O volitvah v višji šolski svet piše: »Naglica volitev in nesporazumljenje s štajerskim učiteljstvom je krivo, da nista izvoljena tudi manjšinska kandidata Slomškove zveze, kakor se je nameravalo.«

Popotnik objavlja v prvi letošnji številki to vsebino: 1. Fr. Praprotnik: Neratu. — 2. Spectator: V novi svet. — 3. Dr. Fr. Derganc: William James. — 4. Marija Kmetova: O notranji vzgoji učiteljstva. — 5. Fr. Vajda: Prispevek k šolskemu programu. — 6. Temeljna načela za načrt preustrojitve šolstva. — 7. Iz šolskega dela. — 8. † Ivan Cankar. — 9. Slovstvo. — 10. Razgled: To in ono.

Umetniška razstava v Parizu. Ob priliki mirovnih pogajanj bo v Parizu mednarodna umetniška razstava, ki se je udeleže tudi slovenski umetniki. Narodna vlada jim je za pokritje prevoznih stroškov dovolila 2000 K podpore. Od Narodne vlade je izmed slovenskih slikarjev odposlan v Pariz Ivan Vavpotič, da uredi slovenski del jugoslovanske razstave.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Višji šolski svet je na svoji prvi seji sklenil — kakor govori uradno poročilo — da naprosi poverjeništvo, naj uvede proti nadzornikoma dr. B e z j a k u in dr. O p e k i informativno postopanje, »da se odpor zoper imenovana že enkrat pojasni